

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2020-4-017
Karar Sayısı : 20-20/265-126
Karar Tarihi : 16.04.2020

(Muafiyet)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Arslan NARİN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN

B. RAPORTÖRLER: Bahar ERSOY ZENGİN, Cüneyd DAL, Enes YASAN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Generali Sigorta A.Ş.
Temsilcileri: Av. İsmail Ünal DOĞAN, Av. Seher Tuğçe TATARİ
Levent Mah. Kanyon Ofis Binası Büyükdere Cad. No:185
K:12 34394 Şişli/İstanbul

(1) **D. DOSYA KONUSU: Generali Sigorta A.Ş. ile Sigortalar Burada Sigorta Acentelik Hizmetleri A.Ş. arasında akdedilen Münhasır Sigorta Acenteliği Sözleşmesi'ne menfi tespit verilmesi ya da muafiyet tanınması talebi.**

(2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 19.02.2020 tarih ve 1776 sayılı ile giren bildirim üzerine düzenlenen 08.04.2020 tarih ve 2020-4-017/MM sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;

- Generali Sigorta A.Ş. (GENERALİ) ile Sigortalar Burada Sigorta Acentelik Hizmetleri A.Ş. (ACENTE) arasında akdedilen Münhasır Sigorta Acenteliği Sözleşmesi'ne (SÖZLEŞME) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceği,
- Münhasır Sigorta Acenteliği Sözleşmesi'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı,
- Bununla birlikte Münhasır Sigorta Acenteliği Sözleşmesi'ne 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınabileceği

ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Teşebbüsler

G.1.1. Generali Sigorta A.Ş. (GENERALİ)

(4) 1831 yılında İtalya'nın Trieste kentinde kurulan Assicurazioni Generali S.p.A. (GENERALİ GRUBU), 1863 yılında İstanbul'da ilk acentesini açarak Türkiye'de sigortacılık alanında faaliyet gösteren ilk teşebbüs olma vasfını kazanmıştır. GENERALİ GRUBU, 1989 yılında GENERALİ'yi kurmuştur. GENERALİ, hayat sigortaları dışında kalan kaza, hastalık, sağlık, kara araçları, raylı araçlar, hava araçları, su araçları, nakliyat, yangın ve doğal afetler, genel zararlar, kara araçları sorumluluk, genel sorumluluk, hava araçları sorumluluk, su araçları sorumluluk, kefalet, finansal kayıplar

ve hukuksal koruma branşlarında bireysel ve kurumsal müşterilerine sigorta hizmetleri sunmaktadır.

G.1.2. Sigortalar Burada Sigorta Acentelik Hizmetleri A.Ş. (ACENTE)

- (5) 2016 yılında Faturamatik Sigorta Aracılık Hizmetleri A.Ş. adıyla kurulan ACENTE; 24.01.2020 tarihinde ticaret unvanını "Sigortalar Burada Sigorta Acentelik Hizmetleri A.Ş." olarak güncellemiştir. ACENTE; kasko, trafik, DASK, konut, işyeri, sağlık (seyahat, tamamlayıcı, yabancı uyruklu), nakliyat, inşaat risk, makine kırılması, elektronik cihaz, ferdi kaza ve TARSİM (Tarım Sigortaları Havuzu) gibi sigorta branşlarında sigorta aracılık hizmetleri sunmaktadır.

G.2. Bildirime Konu Sözleşme

- (6) GENERALİ ile ACENTE arasında 18.11.2019 tarihinde imzalanan ve imza tarihi itibarıyla yürürlüğe giren SÖZLEŞME ile genel olarak; GENERALİ tarafından sağlanacak sigorta ürünlerinin ACENTE tarafından tüm Türkiye'de münhasır olarak pazarlanması, tanıtımı, dağıtımı, satışı ve diğer operasyonel yükümlülüklerin yerine getirilmesi düzenlenmektedir. SÖZLEŞME'de münhasırlık; ilgili dönem boyunca Türkiye sınırları dâhilinde ACENTE tarafından kapsam dışında bırakılması kararlaştırılan ürünler haricinde kalan tüm ürünlerin müşterilere, münhasır olarak ve SÖZLEŞME'de belirtilen şartlar ve satış modelleri yoluyla dağıtılması, tanıtılması, temin edilmesi ve satılması şeklinde tanımlanmıştır.
- (7) Münhasırlık kapsamında ACENTE, istisna tutulan ürün ve hizmetler dışında GENERALİ dışındaki sigortacılık sektöründeki teşebbüslerin sigortacılık faaliyetlerine ilişkin ürün ve hizmetlerinin pazarlanmasına aracılık etmeyecektir. Bu açıdan bildirim konusu anlaşmanın ACENTE'nin faaliyetlerine rekabet etmeme yükümlülüğü getirdiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, ACENTE'ye getirilen rekabet etmeme yükümlülüğüne karşın, sağlayıcı konumundaki GENERALİ'ye anlaşma sağlayabileceği acentelere ilişkin herhangi bir sınırlama öngörülmemekte ve SÖZLEŞME'de tek alıcıya sağlama yükümlülüğü bulunmamaktadır.
- (8) SÖZLEŞME'de "Münhasırlık Dönemi" olarak belirtilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi ise ilk ürünün satışı ya da imza tarihinin birinci yıl dönümünden itibaren 12 yıl olarak ifade edilmiştir. SÖZLEŞME'nin 7. maddesinde yürürlük süresinin SÖZLEŞME'nin her iki tarafça imzalandığı tarihte başlayacağı ve "Münhasırlık Dönemi"nin 12. yıl dönümünde sona ereceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla SÖZLEŞME'nin yürürlükte olacağı söz konusu süre boyunca GENERALİ'nin ürünlerinin (istisna tutulan ürünler dışında) sunulması bakımından ACENTE'ye rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmektedir.
- (9) SÖZLEŞME'nin 1. maddesinde ürünler; *"diğer ürünler ve/veya hizmetlerle birlikte veya tek başına GENERALİ tarafından sunulan tüm hayat (mevzuatın izin verdiği ölçüde) ve hayat-dışı sigorta ürünleri, asistans hizmetleri ve sigorta ile ilgili bağlantılı tüm ürünler"* şeklinde tanımlanmıştır. Bildirim Formunda, GENERALİ'nin mevcut portföyünün hayat dışı sigorta ürünlerini kapsadığı ve şirketin hayat sigortaları alanında faaliyetinin bulunmadığı, nitekim 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca hayat ve hayat dışı sigorta alanlarından yalnızca birinde faaliyet gösterilmesinin yasal olarak mümkün olduğu belirtilmiş; dolayısıyla her ne kadar SÖZLEŞME kapsamına hayat ve hayat dışı sigorta ürünleri girmekteseyse de, SÖZLEŞME'nin fiili olarak yalnızca hayat dışı sigorta ürünlerini kapsadığı, ancak gelecekte mevzuat izin verdiği ölçüde hayat sigortalarını da kapsayabileceği ifade edilmiştir.

- (10) SÖZLEŞME'nin 3.2. maddesinde Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası ve Kara Araçları Kasko Sigortası'nın mevzuat gereği rekabet etmeme yükümlülüğü kapsamı dışında bırakıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, GENERALİ'nin başka ürünleri de münhasır olmayan şekilde satması için ACENTE'ye piyasa koşullarını ve ticari olanakları dikkate alarak izin verebileceği belirtilmiştir. Ayrıca mevzuatın dağıtım kanallarında birden fazla sigorta şirketine ait ürünlerin satışını zorunlu kıldığı hallerle sınırlı olarak ACENTE'nin bu ürünleri münhasır olmayan şekilde sunacağı, bununla birlikte mevzuatın izin verdiği ölçüde GENERALİ ürünlerinin satışına öncelik vereceği düzenlenmiştir¹.
- (11) SÖZLEŞME'nin 7. maddesinde, tarafların yeni bir münhasır acentelik sözleşmesi üzerinde anlaşamamaları durumunda, SÖZLEŞME sona ermeden en az altı ay önce ACENTE'nin söz konusu münhasır ürünlere ilişkin, rekabet etmeme yükümlülüğü içeren, 10 yıl süreli yeni bir anlaşma yapmak üzere GENERALİ ve/veya üçüncü şahıslardan bağlayıcı teklif² toplayacağı ve tekliflere göre GENERALİ'ye "sona erme bedeli" ödeyip ödemeyeceğinin belirleneceği düzenlenmiştir.
- (12) Söz konusu düzenlemeye ilişkin olarak, Bildirim Formunda yer alan ifadeler ile SÖZLEŞME hükümleri arasında çelişki olduğu görülmüş ve bunun üzerine teşebbüsten ilave bilgi talep edilmiştir. Teşebbüsten gelen cevabi yazıda yer alan açıklamalar doğrultusunda söz konusu düzenlemeye göre;
- (.....).
- (13) Son olarak, SÖZLEŞME'nin 15. maddesinde GENERALİ ve ACENTE'nin SÖZLEŞME süresince ve sona erme tarihinden itibaren 10 yıl boyunca SÖZLEŞME kapsamındaki tüm bilgileri gizli tutacakları öngörülmüştür. Madde devamında gizli bilgilerin GENERALİ ve ACENTE tarafından SÖZLEŞME kapsamında doğrudan veya dolaylı olarak öğrenilen stratejik, finansal, idari, yasal veya diğer türden bilgileri kapsadığı belirtilmiştir.

G.3. İlgili Pazar

- (14) Sigortacılık pazarı genel olarak hayat sigortaları ve hayat dışı sigortalar şeklinde iki kategoride değerlendirilmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1487. maddesine göre hayat sigortası; sigortalının ölümü veya hayatta kalması hâlinde, sigorta bedelinin sigorta ettirene veya onun belirlediği bir kişiye ödenmesinin üstlenildiği sigorta türüdür. Hayat dışı sigorta ise; kaza, hastalık/sağlık, kara araçları, hava araçları, su araçları, nakliyat ve ulaşım, yangın ve doğal afetler, genel zararlar, trafik sigortası, hukuksal koruma, kara taşıma sorumluluk, hava araçları sorumluluk, genel sorumluluk, raylı araçlar, su araçları sorumluluk, kredi, emniyeti suiistimal, finansal zararlar ve destek gibi diğer tüm sigorta çeşitlerini kapsamaktadır. Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesine göre sigorta şirketleri hayat ve hayat dışı sigorta gruplarından sadece birinde faaliyet gösterebilmektedirler³.

¹ Söz konusu ürünlerin sunumu faaliyeti kapsamında ACENTE, Yürütme Komitesi'ne bilgi verecektir. SÖZLEŞME'nin "Tanımlar ve Çelişkili Hükümler" başlıklı 1. maddesinde Yürütme Komitesi; "İşbu Sözleşmenin stratejik yönetimi konusunda yetkili olmak üzere Tarafların her biri tarafından atanan üyelerden oluşan komite." şeklinde tanımlanmıştır.

² SÖZLEŞME'nin "Tanımlar ve Çelişkili Hükümler" başlıklı 1. maddesinde "Bağlayıcı Teklif" in 7. maddede kendisine atfedilen anlamda olduğu belirtilmiştir. Cevabi yazıda, SÖZLEŞME'nin 7.3. maddesine göre bağlayıcı teklifin; "ACENTE'nin, yürürlük süresi sona ermeden en az altı ay önce en az 10 yıllık münhasır dağıtım ağını satın almak üzere GENERALİ'den ve/veya diğer üçüncü şahıslardan aldığı teklif" olarak nitelendirildiği belirtilmiştir.

³ Sigortacılık Kanunu, md.5/2: "Sigorta şirketleri hayat ve hayat dışı sigorta gruplarından sadece birinde faaliyet gösterebilir. Bu gruplarda yer alan sigorta branşları Bakan tarafından belirlenir."

- (15) SÖZLEŞME'nin 1. maddesinde SÖZLEŞME kapsamındaki ürünler; *“diğer ürünler ve/veya hizmetlerle birlikte veya tek başına GENERALİ tarafından sunulan tüm hayat (mevzuatın izin verdiği ölçüde) ve hayat-dışı sigorta ürünleri, asistans hizmetleri ve sigorta ile ilgili bağlantılı tüm ürünler”* olarak sayılmıştır. Bununla birlikte, Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca GENERALİ'nin mevcut portföyü hayat dışı sigorta ürünlerini kapsamakta ve GENERALİ'nin hayat sigortaları alanında faaliyeti bulunmadığından fiiliyatta SÖZLEŞME'nin kapsamı hayat dışı sigorta ürünlerinden oluşmaktadır.
- (16) Rekabet Kurulunun (Kurul) geçmiş tarihli bazı kararlarında⁴ ilgili ürün pazarı acentelik sözleşmesi kapsamında sağlanacak olan hizmetlerle sınırlı olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla ilgili ürün pazarının *“hayat dışı sigortacılık ürünlerinde acentelik hizmetleri”* şeklinde tanımlanabilmesi mümkündür. Bununla birlikte İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafında inceleme konusu işlemin olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor olması halinde pazar tanımı yapılmayabileceği öngörülmüştür. Bu kapsamda, yapılacak olan değerlendirmeyi değiştirmeyeceğinden ilgili ürün pazarı ve ilgili coğrafi pazar tanımlamasına gerek bulunmadığı değerlendirilmektedir.

G.4. Değerlendirme

G.4.1. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Bakımından Değerlendirme

- (17) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, *“belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar”* yasaklanmıştır.
- (18) Bildirim konusu SÖZLEŞME ile GENERALİ tarafından sağlanacak olan hayat dışı sigorta ürünlerinin ACENTE tarafından tüm Türkiye'de münhasır olarak pazarlanması, tanıtımı, dağıtımı, satışı ve diğer operasyonel yükümlülüklerin yerine getirilmesi düzenlenmektedir. Taraflar arasındaki hak ve yükümlülükler incelendiğinde, bildirim konusu anlaşma ile taraflar arasında GENERALİ'nin sağlayıcı, ACENTE'nin ise alıcı konumunda olduğu dikey bir ilişkin kurulduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu dikey ilişkide ACENTE, GENERALİ hesabına GENERALİ'nin ürün ve hizmetlerinin pazarlanmasına aracılık etmekte ve bu yönüyle acentelik faaliyeti yürütmektedir.
- (19) Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da (Kılavuz) müvekkil hesabına aracılık ettiği ya da akdettiği sözleşmelere ilişkin olarak acenteye getirilen sınırlamaların genellikle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadıkları ve prensip olarak muafiyet rejiminin de konusunu oluşturmadıkları kabul edilmiştir⁵. Bu kapsamda teşebbüsler arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olup olmadığını belirleyen faktör, acentenin müvekkil tarafından atandığı faaliyetlerle ilgili olarak ticari veya mali bir risk alıp almaması olarak belirlenmiştir. Acentenin mali veya ticari risk taşımaması durumunda faaliyetlerinin müvekkil teşebbüsün faaliyetlerinin bir parçası olarak değerlendirilebileceği, aksi halde, yani acentenin risk üstlenmesi durumunda, kendi yapmış olduğu yatırımların geri dönüşünü sağlayabilmesi için pazarlama stratejisini özgürce belirleyebilmesi gerektiği, bu durumda acentelik anlaşmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebileceği ifade edilmiştir.

⁴ Kurulun 14.09.2011 tarih, 11-47/1165-411 sayılı ve 28.08.2012 tarih, 12-42/1319-432 sayılı kararları.

⁵ Kılavuz'un 1.5. numaralı “Acentelik Sözleşmeleri” başlığı.

- (20) Bildirim Formunda, SÖZLEŞME kapsamında ACENTE'nin yüklendiği edimin, GENERALİ tarafından sunulan hayat dışı sigorta ürünleri, asistans ve sigorta ile bağlantılı ürünlerin dağıtımı, tanıtımı, pazarlanması, sunulması, satılması ve bunlara ilişkin diğer operasyonel yükümlülüklerle sınırlı olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla ACENTE tarafından sunulan bir sigorta ürününde belirlenmiş bir riskin gerçekleşmesi halinde müşteriye yapılacak ödemenin GENERALİ'ye ait olduğu, taraflar arasındaki tüm ticari riskin GENERALİ tarafından üstlenildiği ifade edilmiştir. SÖZLEŞME'nin 4.4. maddesinde de GENERALİ'nin; *“ürünlerin aktüeryal hasaplamasından, fiyatlandırılmasından, sigorta hasarlarının karşılanmasından, koasürans, reasürans ve bunlarla ilgili düzenleme prosedürlerinden ve ürünlerle ilgili olarak bir sigortacının yerine getirmekle yükümlü olduğu diğer genel faaliyetlerden”* sorumlu olacağı öngörülmüştür.
- (21) SÖZLEŞME'de yer alan hükümler incelendiğinde, GENERALİ'ye ait ürün ve hizmetlerin pazarlanması faaliyeti kapsamında ortaya çıkabilecek risklerin GENERALİ tarafından üstlenildiği, ACENTE'nin anlaşma kapsamındaki ürün ve hizmetlerin fiyatlandırılması, hasarın karşılanması vs. hususlarda herhangi bir tasarrufunun bulunmadığı anlaşılmakta ve dolayısıyla taraflar arasındaki ilişkinin kural olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir.
- (22) Diğer taraftan, GENERALİ tarafından ACENTE'ye anlaşma konusu faaliyetler bakımından 12 yıl boyunca rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmektedir. Bu bakımdan, Kılavuz'un 14. paragrafında yer alan *“sözleşme sonrası rekabet yasağı da dâhil olmak üzere rekabet etmeme yükümlülüğü markalar arası rekabet ile ilgilidir ve şayet sözleşme konusu mal veya hizmetlerin satıldığı ilgili pazarda kapama etkisine yol açıyorsa rekabeti sınırlayıcı etki doğurabilir ve sonuçta bu hüküm Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebilir.”* açıklaması doğrultusunda SÖZLEŞME'de yer alan rekabet etmeme yükümlülüğünün pazarda kapama etkisine yol açıp açmadığı incelenmelidir.
- (23) Bildirim Formunda Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSB) verilerine dayanılarak hazırlandığı belirtilen GENERALİ'nin hayat dışı sigortalar pazarındaki paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 1: GENERALİ'nin Hayat Dışı Sigortacılık Pazarındaki Prim Üretimi ve Pazar Payı

Yıl	Prim Üretimi (TL)	Pazar Payı (%)	Pazar Sırası
2016	196.334.402	0,55	24
2017	22.0441.693	0,56	28
2018	259.800.417	0,54	28
2019	273.482.184	0,47	29

Kaynak: Bildirim Formu

- (24) Tablo 1'deki verilerde görüldüğü üzere, hayat dışı sigortacılık pazarında prim üretimi kıstasına göre 2019 yılında GENERALİ'nin pazar payı 273.482.184 TL'lik tutarla %0,47 olarak gerçekleşmiştir. GENERALİ söz konusu pazar payı ile pazarda 29. sırada yer almaktadır. Acentelik hizmetleri açısından bakıldığında ise sigorta şirketlerinin acentesi konumunda çok sayıda teşebbüsün bulunduğu ve söz konusu teşebbüsler arasında en yüksek pazar payına sahip teşebbüslerin ağırlıklı olarak bankalardan oluştuğu bilinmektedir. Bildirim Formunda ise SÖZLEŞME tarafı ACENTE'nin acentelik hizmetleri pazarındaki pazar payının $\%(\dots)$ olarak tahmin edildiği ifade edilmiştir.
- (25) Tarafların pazar payları dikkate alındığında, salt bildirim konusu anlaşma neticesinde pazarda kapama etkisinin oluşmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, pazarda sigortacılık faaliyeti yürüten teşebbüsler ile acentelik faaliyeti

yürüten teşebbüsler arasında akdedilen sözleşmelerde rekabet etmeme yükümlülüklerinin yaygın olduğu görülmektedir. Bu kapsamda Kurul; Zurich Sigorta A.Ş. ile ING Bank A.Ş.; Sompo Japan Sigorta A.Ş. ile Finansbank A.Ş. ve Aksigorta A.Ş. ile Akbank T.A.Ş. arasında akdedilen ve 15 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğü içeren anlaşmalara bireysel muafiyet tanımıştır.

- (26) Bu bakımdan, her ne kadar bildirim konu anlaşma taraflarının faaliyet gösterdikleri pazarlardaki pazar payları görece düşük olsa da genel olarak pazar dinamikleri içerisinde teşebbüslerin anlaştıkları acentelere yönelik rekabet etmeme yükümlülükleri öngörmesi, pazara yeni girecek teşebbüslerin etkin bir acente ağına ulaşımını zorlaştırabilmekte ve bu yönüyle pazarda kısmi kapama etkisi oluşturabilmektedir. Bu nedenle bildirim konusu anlaşmanın da pazarın genel durumundan bağımsız ele alınmaması gerekmekte olup anılan SÖZLEŞME'nin pazardaki diğer bu tip anlaşmalar ile birikimli etki doğurarak pazara yeni girişleri zorlaştırıcı etkiye sahip olduğu değerlendirilmektedir. Açıklanan tüm bu nedenler ile yukarıda örnek olarak değinilen kararlarda vücut bulan Kurul içtihadı uyarınca bildirim konusu anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına girdiği ve rekabet etmeme yükümlülüğü içeren anlaşmaya aynı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilemeyeceği değerlendirilmektedir.

G.4.2. 2002/2 sayılı Tebliğ Bakımından Değerlendirme

- (27) Taraflar arasındaki acentelik ilişkinin bir dikey ilişki olması nedeniyle bildirim konusu SÖZLEŞME'nin 2002/2 sayılı Tebliğ açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Anılan Tebliğ'in 2. maddesi uyarınca, Tebliğ ile sağlanan muafiyet, sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşmaması durumunda uygulanmaktadır. Yukarıda yer verildiği üzere, GENERALİ'nin pazar payı 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen %40 eşliğinin altındadır.
- (28) Bununla birlikte, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesine göre alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüklerine Tebliğ ile sağlanan muafiyet uygulanmamaktadır. Bildirim konusu SÖZLEŞME'nin ise yürürlük süresi 12 yıl olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla SÖZLEŞME'nin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, anılan SÖZLEŞME'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten yararlanıp yararlanamayacağının tespitine ihtiyaç duyulmaktadır.

G.4.3. 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi Bakımından Değerlendirme

- (29) 4054 sayılı Kanunun "Muafiyet" başlıklı 5. maddesine göre, Kurul, bu maddede belirtilen koşulların tamamının varlığı halinde teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir: Bu koşullar aşağıda değerlendirilmektedir:

a) Malların Üretim veya Dağıtımını ile Hizmetlerin Sunumunda Gelişme Sağlanması

- (30) Bildirim Formunda, SÖZLEŞME kapsamında kurulan acentelik ilişkisinin ölçek ve kapsam ekonomilerine imkân sağlayabileceği, taraflara birbirlerinin müşteri tabanlarına erişim sağlayabilme imkânı getireceği, çapraz satış olanaklarından, diğer tarafın üstün marka imajından, güvenilirliğinden ve portföyünden fayda elde edilmesinin mümkün hale geleceği belirtilmiştir. SÖZLEŞME ile getirilen 12 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin SÖZLEŞME'nin erken feshedilmesinden ya da yatırım ve edimlerin gerektiği gibi yapılamamasından kaynaklanabilecek orta vadedeki belirsizlikleri ve riskleri bertaraf edeceği, bu sayede GENERALİ ve ACENTE'nin faaliyetlerini ve yatırımlarını

yoğunlaştırmalarına ve orta vadede kaynaklarını etkin kullanmalarına yarayacağı ifade edilmiştir.

- (31) Bildirim Formunda yapılan açıklamalar değerlendirildiğinde, 12 yıllık sözleşme süresi sayesinde tarafların karşılıklı güven içinde yatırım yapabilmelerinin ve bunun sonucunda ürünlerin etkin bir şekilde geliştirilmesi ve tüketiciye ulaştırılabilmesinin mümkün hale geleceği anlaşılmıştır. Ayrıca taraflarda yapacakları yatırımların geri dönüşünün gerçekleşeceği yönünde bir güven oluşacağı, bu sayede yüksek maliyetli yatırımlara girişebilmelerinin mümkün olacağı değerlendirilmektedir. SÖZLEŞME ile ACENTE tek bir sigorta şirketinin ürünlerine odaklanarak o konuda daha fazla teknolojik ve kurumsal yatırım yapabilecek, bu yatırımlar da nihai olarak tüketicilere sağlanan hizmetlerin iyileştirilmesini sağlayabilecektir. Sonuç olarak, SÖZLEŞME 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen koşulu karşılamaktadır.

b) Tüketicinin Yarar Sağlaması

- (32) GENERALİ hâlihazırda 59 hayat dışı sigorta şirketi arasında prim üretimi bakımından pazar payı itibarıyla 29. sırada bulunmaktadır. Sigorta sektöründe rekabet edebilmek için en önemli etkenlerden birisi de güçlü bir dağıtım ağına sahip olmaktır. Bu bağlamda söz konusu SÖZLEŞME sayesinde dağıtım ağını güçlendirecek olan GENERALİ'nin hayat dışı sigortacılık pazarında etkinliğini arttırabilmesi ve güçlü rakipleri ile rekabet edebilmesi mümkün hale gelebilecektir.
- (33) Bu kapsamda, ürünlerin geniş bir dağıtım ağı ile sunulacak olmasından ve pazardaki rekabetin artmasından tüketiciler de fayda sağlayabilecektir. Nitekim SÖZLEŞME ile ACENTE'nin hayat dışı sigorta alanındaki ürün portföyünde artış yaşanması, tüketicinin ürünlere daha kolay ulaşabilmesi ve malın arzında devamlılığın sağlanması gibi nedenlerle tüketiciler genel anlamda menfaat elde edebilecektir. Sonuç olarak, SÖZLEŞME'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen koşulu karşıladığı değerlendirilmektedir.

c) İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

- (34) Geçmiş tarihli Kurul kararlarında da ifade edildiği üzere, sigorta pazarı dinamik bir yapı sergilemekte olup genel olarak büyüme eğilimindedir ve yeni girişlere açıktır⁶. Bildirim Formunda sunulan bilgilere göre hayat dışı sigorta branşlarındaki nominal büyüme oranı 2019 yılında %21 civarındadır. Yine Bildirim Formunda TSB verilerine göre hayat dışı sigortacılık pazarında faaliyet gösteren ilk beş şirketin pazar payları toplamının 2019 yılı itibarıyla %43,8 olduğu, dolayısıyla pazarın yoğunlaşmamış, çok oyunculu ve rekabete açık bir yapıda olduğu ifade edilmiştir. Tarafların pazar payları incelendiğinde, bildirim konusu SÖZLEŞME'nin tek başına herhangi bir pazarda kapama etkisi meydana getirmeyeceği anlaşılmıştır. Nitekim GENERALİ'nin hayat dışı sigortacılık pazarında 2019 yılındaki pazar payı %0,47'dir. İlgili pazarın alt segmentlerindeki/branşlarındaki pazar payının ise en fazla %1 düzeyinde olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte sadece "raylı araçlar" şeklinde tanımlanan hayat dışı sigorta alt segmentinde, bu alanda poliçe düzenleyen tek sigorta şirketi GENERALİ olduğu için pazar payının %100 olduğu, ancak ilgili prim üretiminin sadece 13.280 TL olduğu, son derece küçük, göz ardı edilebilecek bir faaliyet yürütüldüğü ifade edilmiştir. Bildirim Formunda ACENTE'nin acentelik hizmetleri pazarındaki pazar payının ise %(.....) olarak tahmin edildiği ifade edilmiştir. Tarafların pazar payları ve pazardaki sıraları dikkate alındığında, SÖZLEŞME kapsamında öngörülen rekabet

⁶ Kurulun 29.03.2012 tarih ve 12-14/414-125 sayılı kararı.

kısıtlamalarının ilgili ürün pazarındaki rekabet üzerinde olumsuz etkisinin çok düşük olacağı, bununla birlikte tarafların benzer anlaşmalar yapan rakip teşebbüslere karşı pazarda daha etkin rekabet eder hale gelebileceği ve bunun da pazardaki rekabete olumlu yansıtacağı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, SÖZLEŞME 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen koşulu karşılamaktadır.

d) Rekabetin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

- (35) Bir anlaşmaya bireysel muafiyet tanınabilmesi için gerekli olan son koşul, anlaşmanın ilk iki olumlu koşuldaki yararların elde edilmesi için olması gerekenden fazla rekabeti sınırlayıcı nitelikte olmamasıdır. Bu koşul altındaki değerlendirmelerde genel olarak sözleşmenin rekabeti kısıtlayıcı hükümlerinin, sözleşmeden elde edilecek faydaların sağlanması için zorunlu olup olmadığı dikkate alınmaktadır.
- (36) Bildirim Formunda, taraflar arasında kurulacak acentelik ilişkisi sayesinde GENERALİ'nin sigorta sektöründeki bilgi birikimini, deneyimini ve teknolojisini ACENTE'ye aktaracağı, yapacağı yatırımlar ile ACENTE'nin kaynaklarının gelişimine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. ACENTE'nin de faaliyetlerini GENERALİ'ye özgüleyerek yaptığı işte uzmanlaşacağı, tüketicilerine yetkin ve tam bir portföy sağlayacağı, sigorta sektörüne ilişkin büyük bir deneyim ve bilgi birikimi kazanacağı ifade edilmiştir.
- (37) Bildirim Formuna göre SÖZLEŞME'de öngörülen rekabet etmeme yükümlülüğü ile GENERALİ'nin ACENTE ile paylaştığı gizli bilgilerin korunması, ACENTE'nin elde edeceği know-how'ı başka sigorta şirketleri ile paylaşmasının engellenmesi, bu kapsamda GENERALİ'nin ACENTE'ye yaptığı yatırımların karşılığını alabilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede SÖZLEŞME'de GENERALİ tarafından ACENTE'ye pazarlama katkı payı verilmesi, ACENTE'nin personeline eğitim verilmesi ve bu eğitim masraflarının GENERALİ tarafından karşılanması gibi destek ve taahhütlerin yer aldığı görülmektedir.
- (38) Bildirim Formunda, reel faiz oranlarının yüksek olduğu zamanlarda yapılan yatırımların kısa vadede geri dönebildiği, ancak mevcut durumda reel faiz oranlarının düştüğü, bu nedenle GENERALİ tarafından yapılacak yatırımların geri dönüşünün ve yukarıda bahsedilen fayda ve etkinliklerin sağlanması için 12 yıllık bir sürenin belirlendiği belirtilmiştir.
- (39) Sigorta şirketleri ile bankalar arasında akdedilen ve münhasırlık (rekabet etmeme yükümlülüğü) içeren hayat dışı sigorta acentelik sözleşmeleri ile ilgili verilen geçmiş tarihli bazı Kurul kararlarında, 10-15 yıllık rekabet etmeme yükümlülükleri içeren sözleşmelerin rekabeti olması gerektiğinden fazla kısıtlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda örneğin Kurulun 18.03.2015 tarih ve 15-12/163-75 sayılı kararında, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ve Garanti Sigorta A.Ş. arasındaki "Hayat Dışı Sigorta Grubu ile İlgili Sigorta Acentelik Sözleşmesi" ele alınmış, 15 yıl süre ile rekabet etmeme yükümlülüğü içeren söz konusu sözleşmeye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınmıştır. Yine Kurulun 11.12.2014 tarih ve 14-50/892-408 sayılı kararında Zurich Sigorta A.Ş. ile ING Bank A.Ş. arasında akdedilen ve 15 yıl süreli rekabet etmeme yükümlülüğü içeren "Hayat Dışı Sigortalar İçin Münhasır Acentelik Sözleşmesi"ne 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınmıştır⁷.

⁷ Benzer nitelikli Kurul kararları için bkz: 26.06.2013 tarih, 13-40/521-230 sayılı; 14.09.2011 tarih, 11-47/1165-411 sayılı; 28.08.2012 tarih, 12-42/1319-432 sayılı ve 04.05.2011 tarih, 1128/582-183 sayılı kararlar.

- (40) Bildirim Formunda, SÖZLEŞME'de öngörülen rekabet etmeme yükümlülüğünün katı bir yükümlülük olmadığı belirtilmiştir. Nitekim SÖZLEŞME'nin 3.2. maddesinde Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası ve Kara Araçları Kasko Sigortası'nın rekabet etmeme yükümlülüğü kapsamında olmadığı ifade edilmiştir. Aynı maddede, GENERALİ'nin başka ürünleri de münhasır olmayan şekilde satması için ACENTE'ye piyasa koşullarını ve ticari olanakları dikkate alarak izin verebileceği, mevzuatın dağıtım kanallarında birden fazla sigorta şirketine ait ürünlerin satışını zorunlu kıldığı hallerle sınırlı olarak ACENTE'nin bu ürünleri münhasır olmayan şekilde sunacağı kaleme alınmıştır. SÖZLEŞME'nin 3.10.5 maddesinde ise; ACENTE'nin perakende elektrik dağıtım şirketleri ile sigorta aracılık hizmetlerine ilişkin anlaşma yapması halinde, söz konusu perakende elektrik dağıtım şirketlerinin sigortacılık faaliyeti gösteren bir grup şirketi bulunuyorsa ve bu grup şirketi ACENTE ile sigorta aracılığı faaliyetini avantajlı koşullarla yürütmeyi talep ederse, ACENTE'nin bu grup şirketine ait sigortacılık ürünlerini GENERALİ ürünlerine ek olarak satabileceği düzenlenmiştir.
- (41) SÖZLEŞME'nin 7. maddesinde, SÖZLEŞME süresinin bitiminde tarafların acentelik ilişkisinin devam etmesi konusunda anlaşmaya varmaları halinde 10 yıllık münhasırlık süresi olan yeni bir sözleşme müzakere edecekleri, imzalanacak bu yeni sözleşmenin rekabet hukuku düzenlemeleri ile uyumlu olması için gerekli değerlendirmeleri yapacakları ve bireysel muafiyet almak için Kuruma başvuru yapacakları öngörülmüştür.
- (42) Yukarıda yer verilen açıklamalar ve geçmiş tarihli Kurul kararları da dikkate alındığında, SÖZLEŞME'de öngörülen 12 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğünün yatırımların geri dönüşünün sağlanabilmesi ve ACENTE'nin kazanımlarının sürdürülebilirliği açısından makul bir süre olarak değerlendirilebileceği, dolayısıyla SÖZLEŞME'nin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen koşulu karşıladığı değerlendirilmektedir.
- (43) Sonuç olarak bireysel muafiyet için gerekli koşulları taşıyan SÖZLEŞME'ye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınabileceği kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

(44) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- Generali Sigorta A.Ş. ile Sigortalar Burada Sigorta Acentelik Hizmetleri A.Ş. arasında akdedilen Münhasır Sigorta Acenteliği Sözleşmesi'ne, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olması nedeniyle, aynı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
- Münhasır Sigorta Acenteliği Sözleşmesi'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığına,
- Bununla birlikte Münhasır Sigorta Acenteliği Sözleşmesi'ne, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer alan şartların tamamını sağlaması nedeniyle, bireysel muafiyet tanınmasına

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.